

دسته بندی و معرفی انواع مقالات

یکی از مهم‌ترین موضوعات در دنیای علم و فناوری، دسترسی به منابع علمی معتبر با درجه کیفیت بالا است. دانشمندان و پژوهشگران برای آگاهی از یافته‌های دیگران در زمینه موضوع پژوهشی خود به پایگاه‌های علمی معتبر مراجعه نموده و **مقالات علمی** مختلفی را که در مجلات معتبر چاپ شده‌اند مورد بررسی قرار می‌دهند. از سوی دیگر انتشار نتایج پژوهش‌های علمی در قالب‌های مختلفی از جمله کتاب و مقاله انجام می‌پذیرد. لذا یکی از راه‌های پژوهشگران برای ارائه دستاوردهایشان چاپ مقاله در انواع مجلات علمی معتبر است. از این‌رو شناختن مجلات و **مقالات علمی** که دارای اعتبار کافی به‌منظور استناد علمی هستند از اهمیت بالایی برخوردار است. در اینجا می‌خواهیم به‌طور مختصر به معرفی انواع مجلاتی بپردازیم که دارای اعتبار علمی بوده و در مجامع علمی قابل استناد می‌باشند. پنج دسته کلی این نوع از مقالات به شرح زیر است:

• مقالات ISI آی‌اس‌آی یا (Institute for Scientific Information)

این موسسه، در سال ۱۹۶۰ توسط یوجین گارفیلد تأسیس و در سال ۱۹۹۲ توسط **موسسه علمی تامسون** خریداری شد و در حال حاضر نیز بانام Thomson Scientific شناخته می‌شود ISI. که با تکیه بر دانش مجرب‌ترین اساتید علمی در علوم مختلف، قصد دارد امتیاز علمی مقالات منتشر شده در مجلات مختلف را مشخص نموده تا محققین و پژوهشگران بتوانند جهت پیشبرد هر چه بهتر و سریع‌تر اهداف علمی خود از آن‌ها بهره گرفته و نتایج صحیح و قابل استناد دیگر پژوهشگران را به‌درستی در **مقالات علمی** خود مورد استفاده قرار دهند و به نتایج مطلوب مورد نظر خود برسند. از این‌رو این موسسه نقش بسیار مهم و تأثیرگذاری در ارتقاء سطوح علمی مختلف در دنیای امروز دارد تا جایی که پژوهشگران تلاش می‌کنند به‌منظور اعتبار بخشیدن به دستاوردهای علمی خود، آن‌ها را در مجلاتی به چاپ برسانند که دارای رتبه برتر از ISI می‌باشند.

ISI پایگاه داده‌ای جامع از مهم‌ترین و معتبرترین **مقالات علمی** و مجلات چاپ شده در سراسر دنیا هست که تمامی اطلاعات و محتوای مربوط به آن‌ها را در خود جای داده است. این اطلاعات شامل داده‌های وسیعی از علوم مختلف در مقالات چاپ شده از هزاران دانشگاه معتبر است. امکان دسترسی به این منبع بزرگ علمی از طریق سرویس ISI's Web of Science فراهم گردیده و هم‌چنین این امکان را به پژوهشگران می‌دهد که متوجه اعتبار علمی مقالات شوند و تعداد ارجاعات به مقاله را مشاهده کنند.

با توجه به تغییر و به‌روزرسانی تمامی حوزه‌های مرتبط با علم توسط پژوهشگران و دانشمندان، ISI یک‌بار در هر سال کلیه منابع علمی مورد تأیید خود را مورد بازبینی قرار داده و مجلاتی را که از استانداردهای این موسسه عدول کرده‌اند، از بانک اطلاعاتی خود خارج می‌نماید.

هرساله حدود ۲۰۰۰ مجله جدید طبق استانداردهای ISI مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد و تنها حدود ۱۰ درصد آن به بانک اطلاعاتی اضافه می‌شود. هر مجله علمی قبل از انتخاب شدن و افزوده شدن به بانک اطلاعاتی ISI مراحل ارزیابی را پشت سر می‌گذارد. یکی از مواردی که مورد بررسی قرار می‌گیرد رعایت کردن استانداردهای موسسه ISI است. از جمله مواردی که در این ارزیابی مورد توجه قرار می‌گیرد این است که باید چکیده، عنوان مقالات و کلمات کلیدی به زبان انگلیسی باشد.

این موسسه هر سال یک گزارش با عنوان “[گزارش استنادی مجلات علمی](#) (Journal Citation Reports)” ارائه می‌کند که در آن مجلات موجود در بانک اطلاعاتی با ضریبی به نام تأثیرگذاری رتبه‌بندی می‌شوند. بدین ترتیب یک مجله ممکن است در یک سال مورد تأیید ISI باشد اما سال بعد به دلیل کاهش رتبه علمی، اعتبار خود را از دست داده و از این پایگاه علمی معتبر حذف گردد.

• مقالات ISC آی‌اس‌سی یا Islamic World Science Citation Center

از آنجایی که ارتقاء سطح علم و دانش و انتشار آن یکی از مهم‌ترین ارزش‌های یک جامعه اسلامی هست، کشور ایران نیز به‌عنوان قطب علمی برتر جهان اسلام اقدام به تأسیس مجموعه‌ای تحت عنوان [ISC](#) نمود تا بتواند در راستای پیشبرد اهداف علمی جامعه بین‌المللی نقش به‌سزایی را ایفا نماید. همچنین مهم‌ترین هدف ISC گسترش همکاری بین دانشمندان اسلامی و مراکز علمی هست.

این پایگاه توسط مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری شیراز تهیه شده است که بر اساس معیارهای علمی معتبر، مجلات علمی کشورهای اسلامی را تجزیه و تحلیل می‌نماید و در رتبه سوم سنجش عملکرد پژوهشی کشورهای عضو این مجموعه (۵۷ کشور) قرار دارد. رتبه اول و دوم این رتبه‌بندی متعلق به ISI (که همان پایگاه استنادی علمی است) و اسکوپوس در هلند هست.

چاپ مقاله معمولاً در نشریات داخلی از جمله نشریات علمی- ترویجی و علمی- پژوهشی روند طولانی تری را نسبت به ISC طی می کنند که این روند ممکن است تا ۱ سال هم طول بکشد و بسیاری از افراد با این مسئله مشکل دارند در حالی که ISC با معرفی بیش از ۸۰۰ مجله در داخل و خارج از کشور به پژوهشگران این فرصت را می دهد تا از این امکانات استفاده کنند و مقالات خود را در مجلات ISC به عرصه چاپ برسانند. از دیگر مزایای چاپ مقالات ISC می توان به هزینه پایین تر آن نسبت به مقالات ISI اشاره کرد و دیگر اینکه احتمال پذیرش این گونه مقالات در مقطع دکترا بیشتر است و احتمال چاپ آن ها نیز نسبت به مقالات ISI بیشتر است. ضمناً چاپ چنین مقالاتی می تواند منجر به ایجاد یک مزیت شغلی شود که این موضوع نیز برای بسیاری از دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری حائز اهمیت است.

• مقالات علمی - پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

هدف اصلی در مقاله علمی-پژوهشی "جستجوی حقایق و کشف بخشی از معارف" و نشر آن در میان افراد، به قصد حل مشکل و یا بیان اندیشه ای جدید در موضوعی از موضوع های علمی روز دنیا هست. چگونگی انجام این روش به صورت مطالعه ای نظام مند، برای یافتن روابط اجتماعی میان پدیده های طبیعی است. یکی از ویژگی های مهم این نوع از مقالات، اصالت و ابداع هست که پژوهشگران این حوزه باید توجه ویژه به آن داشته باشند به این معنا که موضوع انتخابی آن ها برای اولین بار انتخاب شده باشد یا به عبارت بهتر موضوع انتخابی آن ها طرحی نوین در حوزه علمی مورد نظر ارائه دهد. این موضوع می تواند زمینه ساز موضوعات تحقیقاتی جدید در آینده شود و به این دلیل اصیل نامیده می شود.

هدف از این نوع مقاله کاربردها، روش ها و مفاهیم و مشاهدات جدید در زمینه علمی باهدف پیشبرد مرزهای علم و فناوری است و به همین سبب به آن، مقاله علمی پژوهشی گفته می شود. گاهی ممکن است موضوع مورد بررسی پژوهشگر نو و تازه نباشد اما با نگاهی نو و با ایجاد یک استدلال جدید همراه باشد که این خود نمونه دیگری از ارائه طرحی نوین است.

یکی از بخش های چنین مقاله ای مرور ادبیات است. در یک مقاله علمی پژوهشی، ادبیات به عنوان اساس و بنیان کار ارائه می شود و بینش جدیدی را که پژوهشگر به دنبال ایجاد آن است، پشتیبانی می کند. مخاطبین اصلی این نوع از مقالات، اساتید دانشگاه ها، دانشجویان دوره دکتری و کارشناسی ارشد، پژوهشگران شاغل در مراکز علمی، تحقیقاتی و تولیدی هستند.

• مقالات علمی - ترویجی

به مقالاتی گفته می شود که به ترویج یکی از رشته های علوم می پردازد و هدف آن ارتقاء سطح دانش خواننده هست و سعی دارد او را با موضوعات جدید علمی آشنا سازد. اصولاً این نوع از مقالات هدفی جز آشناسازی ندارند و می توانند ترجمه و یا یک تألیف باشند.

دستاوردهای علمی، فنی و حرفه ای آموزنده و جالب را به زبانی ساده برای افراد دارای تحصیلات دانشگاهی، دانش آموزان سال های بالای دبیرستان ها، صنعتگران، مخترعین، مبتکرین و افراد دارای تحصیلات غیر کلاسیک ارائه می دهند.

یک مقاله علمی ترویجی یا مرور ادبیات، اطلاعات منتشرشده در حوزه یک موضوع بخصوص در یک محدوده زمانی را موردبحث و بررسی قرار می‌دهد. مقاله علمی ترویجی (مرور ادبیات) می‌تواند خلاصه‌ای از مقالات علمی و منابع موجود باشد اما معمولاً سازمان‌دهی خاص خود را دارد و خلاصه و استنتاج‌ها را ترکیب می‌کند و اطلاعات را در ساختاری نو ارائه می‌دهد. مقاله علمی ترویجی می‌تواند تفسیری جدید از مقالات و کارهای قبلی ارائه دهد یا اطلاعاتی جدید را با تفاسیر قبلی در هم آمیزد، یا سیر جریان پیشرفت فکری حوزه موردبحث و مباحثات مربوط به آن را ترسیم کند. مقاله علمی ترویجی بسته به موقعیت ممکن است مقالات و منابع را مورد ارزیابی قرار دهد و مناسب‌ترین و مربوط‌ترین منابع را به خواننده پیشنهاد کند. این مقالات بر پایه جابه‌جایی، تلفیق و ترکیب دانش موجود تهیه می‌شوند و معمولاً به روشن شدن زوایای مسئله‌ای کمک می‌نمایند، از این‌گونه مقالات می‌توان به مقالات مروری، تدوینی، ترجمه‌ای، تحلیلی اشاره کرد. به لحاظ ارزش علمی در بین این دسته از مقالات، مقاله‌های تحلیلی ارزش و اعتبار بالاتری دارند.

• مقالات کنفرانسی

مقالات کنفرانسی به مقالاتی گفته می‌شود که در کنفرانس‌ها ارائه می‌شوند و نام دیگر آن مقالات Proceeding است.

این قبیل مقالات یک مقاله تحقیقی پژوهشی است که عموماً توسط یک یا چند نفر گردآوری می‌شود و همه مقالات تا حد امکان در کنفرانس‌ها پذیرفته می‌شود.

برای ارسال مقالات کنفرانسی مهلت (Dead Line) در نظر می‌گیرند و اگر ارسال مقاله بعد از مهلت ارسال انجام شود رد می‌شود و برای داوری ارسال نمی‌شود. بعد از ارسال به‌موقع مقاله توسط گروه داوری که متشکل از چند نفر متخصص و آگاه به موضوع مقاله هست مورد ارزیابی و داوری قرار می‌گیرد که معمولاً ۲ ماه به طول می‌انجامد. برای ارسال مقالات در کنفرانس‌ها باید مبلغی پرداخت شود که در اصطلاح به آن هزینه ثبت‌نام (Registration) گفته می‌شود که البته می‌توان با پرداخت هزینه ثبت‌نام به‌عنوان شرکت‌کننده و بدون ارسال مقاله در کنفرانس شرکت کرد. برای تشویق شرکت‌کنندگان کسانی که به‌موقع در کنفرانس ثبت‌نام کنند تخفیف در نظر گرفته می‌شود. البته لازم به ذکر است که این نوع از مقالات در صورت داشتن بار علمی و پژوهشی مناسب در ژورنال‌ها هم چاپ می‌شوند.

البته تفاوتی که مقالات ژورنالی با مقالات کنفرانسی دارند این مسئله است که در مقالات کنفرانسی اکثرآ تمام مقالات به چاپ خواهند رسید ولی در مقالات ژورنالی اکثر مقالات رد می‌شوند مگر اینکه توجیه خوبی برای پذیرش و چاپشان وجود داشته باشد. بدین جهت کنفرانس‌ها جای خوبی برای شروع کار چاپ مقالات است ولی در کشور ما مقالات ژورنالی دارای اهمیت ویژه‌تری نسبت به مقالات کنفرانسی دارند.

در پایان یادآور می‌شویم که مطالب ارائه‌شده در این مبحث صرفاً توضیحاتی کوتاه و مختصر جهت آشنایی ضمنی با مباحث مطرح‌شده بود و امید است به‌زودی مقالاتی کامل‌تر و مطالبی تکمیلی در خصوص موضوعات مذکور ارائه گردد.

مطالب موجود در کانال نشر دانش

- ✓ آموزش پروپوزال و بخش های مختلف آن
- ✓ آموزش پایان نامه و بخش های مختلف آن
- ✓ آموزش مقاله نویسی و استانداردهای آن
- ✓ اصول چاپ مقاله در ژورنال های معتبر
- ✓ انتخاب موضوع پژوهش و معیار های آن
- ✓ اولویت های پژوهشی سازمان ها و نهاد های حمایت کننده از پایان نامه
- ✓ روش های تحقیق گوناگون به ویژه روش های آماری
- ✓ آموزش نرم افزارهای کاربردی و تخصصی مانند متلب، اس پی اس اس
- ✓ معرفی اهم پایگاه های اطلاعاتی لاتین و فارسی در رشته های مختلف
- ✓ آموزش ترفندهای برنامه word جهت تایپ پایان نامه و مقال
- ✓ اطلاعات لازم جهت گرفتن بورس دانشگاه های خاج از کشور